

1936 Medbroen

Når en tar seg en tur i indre led til eller fra Kvislabakken, vil skille mellom Vassbygdvegen og Innherredsvegen skje i en rundkjøring ved siden av Stokkbekken. Her får du muligheten til å gå eller kjøre østover mot Stokkan Ungdomsskole. I dette området åpner Stjørdal seg litt, hvor Nordlandsbanen gir oss et lite skille mot et dominerende jorde mot nordøst. Og uansett hvor mye du forsøker å holde øye festet på veien, vil din horisont jobbe i dobbelt forstand med så vel synsinntrykket av en staselig gård - som dens historie. Alle sanser varsler deg om en vakker, storslått gård med rik og ærverdig historie. Lite aner du, da du har passert, at du faktisk ikke har vært i nærheten av det vi kan kalle en tradisjonsgård. En opplysning som mest skuffer deg. Det kan på et vis ikke være sant, så prektig og dominerende gårdens bygninger er. Du har nettopp passert Medbroen, som ligger der som et forhistorisk høvdingsete. Og det har en viss sannhetsgehalt i seg. Men gården Medbroen er ingen storgård, slik vi regner det i arealer og slektsledd. I sistenevnte øyemed ganske så ny igjen. På linje med de fleste markante gårder bygningsmessig i gamle Stjørdal kommune, er dette ingen tradisjonsgård, men et investeringsobjekt. Men historisk sus har stedet i massevis. Velkommen til vakre Medbroen.

Medbroen

Medbroen er gr.nr. 85, br.nr. 1, laupenr. 119, senere kom nr. 84, bnr. 16 til. Gårdshistorien skriver seg flere hundre år tilbake. Beboere har kommet og gått, gården har utviklet seg i takt med dette. Dagens eier, Hjørdis Kindem Thyholt sier det slik: *"En vandring rundt i anlegget er en endeløs rekke av små og store begivenheter som kan knyttes til nær sagt hver fjøl og hvert tre"*. Godt sagt. Historien til Stjørdal er, som mange steder i landet, tilknyttet utviklingen av de seks til åtte større gårdene i kommunen, hvorav flere på slutten av 1800-tallet utgjorde en egen klikk, mennesker som på en måte stod litt over de andre på godt og vondt. Den tiden ble kalt *«Proprietær-tiden»*. *«De store»* kalte seg proprietærer isteden for godseiere. Det var gårdene øst og sør for tettstedet Halsen, slike som Værnes, Hognes, Ree, Mæle og Bye. Likeledes prestegården naturligvis, men fra nede på Halsenområdet var det trolig kun folk fra Medbroen som til en viss grad ble akseptert av *«the higher society»*. Proprietærfamiliene blandet seg ikke med *«vanlig folk»*. *«De var på en måte en egen klasse, og slik det skulle*

være», sier Jon Leirfall det i «Liv og Lagnad». I rettferdighetens navn skal det vel sies at de hadde det samme grunnlaget som flensburgerne mellom 1720 og 1850, nemlig kontakter og impulser utenfra som urbaniserte bygdalivet. Dette var sterke personligheter, som var bundet sammen i en egen omgangskrets. De holdt seg for seg selv, og omgikk kun sine egne. Konservative, men samtidig nysgjerrige og vågale - av og til temmelige radikale - og fremfor alt investeringsvillige, som i sin tur gjorde at avstanden mellom suksess og konkurs ikke var særlig lang.

Medbroen sett fra sørøst

Medbroen var opprinnelig en husmannsplass under Værnes fra omkring 1657, deretter under Stokkan mellom, men ble skilt ut og skyldsatt som eget bruk under Anders Kornmann i 1687. Gården lå ved broen over Gråelva, derav navnet Me'brua - trolig fra det lokale uttrykket "ut' me brua". Gråbrua over Gråelva skiftet navn til Medbroen etter gården da ny bro ble bygd. Ved broen lå det også to småbruk hvis navn gir assosiasjoner: Broen og Brovold. På 1600-tallet var Norge i union med Danmark. Gårdene på Stjørdal måtte betale harde skatter til den danske kongen. Mange slet derfor økonomisk, også Stokkan mellom. Kanskje måtte de selge unna? Dette kan være en forklaring på at Medbroen etter hvert ble et selvstendig bruk. Omkring 1680 er eiendommen for første gang skyldsatt under eget navn. I Stjørdalsboka er første oppsitter en husmann Thomas Medbroen som bosatte stedet fra 1657 til 1659. Dette navnet er noe merkelig i og med at gården ikke ble kalt Medbroen før i 1723. Likeledes synes det som vedkommende senere var gårdsmann under eieren Anders Kristensen Kornmann (d. 1690), etter at gården ble eget bruk. Da Fredrik den 3 og Kristian den 5 innførte enevelde i 1660, ble adelen fullstendig parkert, og en "ny adel" bestående av lojale offiserer kom på banen. Kongen hadde ikke noe å betale med og ga disse krongods i Norge. På den måten kom det flere danske og tyske offiserer hit til Trøndelag, blant annet Schultz på Værnes. Utviklingen på Medbroen ble raskt tilknyttet virksomheten i dalføret til Schultz og hans familie. Til å begynne med var det likevel en annen offiser på Stjørdal som skulle gripe inn i eierforholdet på Medbroen sist på 1600-tallet, nemlig oberstløytnant Hans Kyhn fra Vold gård.

Denne Kyhn var militært sett sjefen til eieren av Medbroen, Anders Kristensen Kornmann, som var trompetist i dragonregimentet. Anders var gift med Idde. Dette ekteparets forhold til Medbroen var slitsomt, da de måtte forsvare sin rett overfor flere beilere til gården. Kornmann klager til stiftsbefalingsmann Hans Kaas over at oberstløytnant Kyhn hadde truet med å sette ham i arrest enda han hadde sluttet i det militære. Faktisk blir Kornmann arrester av Kyhn, og

Medbroen i dobbelt forstand

saken havner for retten. Kornmann døde i 1690, og enka Idde måtte kjempe for Medbroen. På dette tidspunktet synes det som den mektige Hans Kyhn hadde tilegnet seg gården som et investeringsobjekt og solgt den videre. Dette involvert familien Vincents Fries. I 1691 blir eierforholdet avklart da enke Idde legger frem en dom som var avsagt av sorenskriver Hans Elm i 1687, der Kornmann hadde fått hjemmel til Medbroen. Dermed ble Hans Kyhn dømt til å gi fra seg sin fortjeneste. Allerede på 1600-tallet ser vi altså at Medbroen og andre gårder i Stjørdal blir kasteballer i maktallianser. Medbroens fremtid skulle for mange her i Trøndelag bli en investering. I og med at Hans Kyhn var den første som la dette grunnlaget hva gjaldt Medbroen, peiler vi oss inn på et sidespor noen minutter - for å sette nevnte Hans Kyhn inn i de riktige historiske relasjoner.

Griffenfeldt og Hans Kyhn

La oss derfor vende blikket sørover på den maktkampen som foregikk i København etter at Fredrik den 3 døde den 9. februar 1670. Nevnte konge hadde innført enevelde, som hans arving og sønn, den 24 år gamle Kristian den 5 førte videre. Sistnevnte var nok ingen betydelig personlighet i motsetning til sin far. Det ble derfor et lett spill for visse makthungrige, unge mennesker. Begge de nevnte konger hadde fjernet adelen, og innført sin egen adel - et slags hoff. Denne nyadelen fikk etter hvert all makt. Først ble makta samlet i et triumvirat, som besto av kongens halvbror og Norges stattholder, Ulrik Fredrik Gyldenløve, den holstenske storgodseier Fredrik Ahlefeldt og en vinhandlersønn fra København, Peder Schumacher. (Navnet Gyldenløve som går igjen på 16- og 1700-tallet har sin årsak i at det var vanlig at de som var født av en eller annen elskerinne / utenom ekteskapet (halvbror) - fikk tilnavnet Gyldenløve). Snart ble Gyldenløve og Ahlefeldt skjøvet til side, og Peder Schumacher skulle i løpet av tre-fire år bli rikets virkelige hersker, og ble i 1673 utnevnt til rikskansler. Samtidig hadde Peder Schumacher blitt adlet og tatt navnet Peder Griffenfeldt, og tilkommet Tønsberg prostis jordgods, som ble omdannet til et grevskap.

Jeg skal ikke her og nå
gjengi de politiske
forhold som raskt og
effektivt gjorde slutt på
rikskanslerens makt og
karriere. Faktisk gikk det
så ille for Griffenfeldt at
han ble dømt til døden.
Den 6. juni 1676 klokken
seks om morgenen entrer
Griffenfeldt skafottet.
Han var kledd i
sørgedrakt, tok avskjed
med de tilstedeværende,
knelte og ba en kort bønn
før han ga tegn til
skarpretteren om å gjøre

Griffenfeldt på skafottet den 6. 6. 1676 klokken 6

sin plikt. Idet skarpretteren hevet sitt sverd ble kongens *pardon* forkynt av general Hans Schack. Dommen var omgjort til livsvarig fengsel i siste liten. Da Griffenfeldt fortumlet reiste seg opp igjen utbrøt han: ”O Herre Jesus forlate eder. Jeg var allerede udi Himmelrik”. Etter fire år i Kastellet i København ble Griffenfeldt i 1680 ført til Munkholmen på fregatten *Antoinette* av ingen ringere enn von Schultz – som på dette tidspunktet eide og bodde på Værnes.

Men det er flere ”connections” fra Stjørdal til Griffenfeldt: På Østre Vold gård i Stjørdal bodde på denne tiden oberstløytnant Hans Kyhn, mens hans sønn Michael Kyhn etter hvert overtok Ree gård, som hadde ligget nede i mange år. Enkelte har hevdet at det i sin tid lå ei kirke på Østre Vold, men dette er svært usikkert. I Stjørdalsboka henvises det til skjelettfunn på gården under utgraving av en kjeller under hovedbygningen. Denne Hans Kyhn på Østre Vold var kommandant på Munkholmen fra 13. januar 1694 til sin død i slutten av 1698, underforstått: ansvarlig for Griffenfeldt som satt på Munkholmen som fange i 18 år. Samtidig som Kyhn dør blir Peder Griffenfeldt overført fra Munkholmen til innlosjering hos Anna Ramus i Trondheim, hvor statsfangen dør den 11. mars 1699. Denne Anna Ramus hadde trolig vokst opp på Stjørdal, hun var nemlig datter til nevnte stjørdaling, oberstløytnant Hans Kyhn.

Anna Ramus var gift med Melchior Ramus. Han var født på Aukra i 1646, og døde i Trondheim i 1693. Etter utdanning i København kom Melchior Ramus til Trondheim som lektor ved latinskolen. I 1688 ble han ”*notarius capituli*” (domkapitelets sekretær). Samme år la han frem en plan for kong Christian V om å kartlegge hele Norge. Dette fikk han tillatelse til. Som vederlag skulle han motta kongetiende av Fosen fogderi (som senere ble forandret til Stjørdalens fogderi). Og hele prosjektet skulle være ferdigstilt i løpet av to år. Og faktisk - i 1692 kunne Melchior Ramus overrekke kongen sitt store kart over hele Norge - etter skisser og notater fra egne reiser. I Ramus sine planer for karttegning av Norge inngikk blant annet at han skulle utferdige ”*fem store Karter over Agershuus, Bergens, Christiansands, Trundhiems Amter og Nordlandene*”. Kartet ”*Præfectura Nidrosiensis Vulgo Trundhiems Ampt*” er ett av disse fem, og som nå oppbevares i NGOs landkartsamling. Kartet måler 159 x 94,5 cm, og er i målestokk ca. 1 : 320 000. Kartet dekker den nordlige delen av Møre og Romsdal, Trøndelagsfylkene og den sørlige delen av Nordland (sør av Vega).

Idde Kornmann fikk altså etter my bråk med Hans Kyhn "tilbake" Medbroen. Hun beholdt stedet frem til 6. juli 1696 da skjøtet på Medbroen ble overført til Anna Helene von Schultz, datter til selveste general Georg Christian von Schultz. Anna Helene flytter ikke til Medbroen, men blir boende på Værnes. Vi blir nå mest tvunget til å fortsette på vårt historiske sidespor,

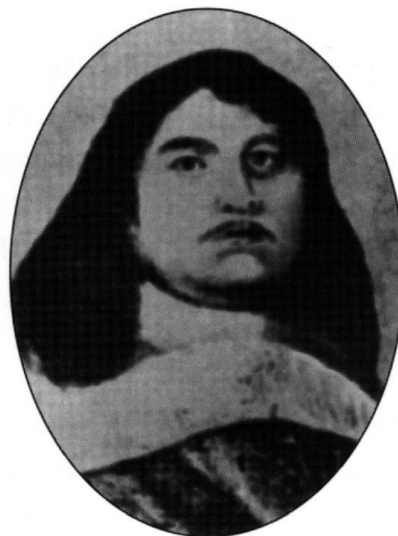

Medbroen før 1885

altså det som kan virke som å fjerne seg fra hovedmålet, nemlig Medbroen. Men en kan ikke forstå Medbroen som en viktig brikke i et evig spill dersom en ikke kjenner litt til investorene. Stjørdals historie er nemlig synonymt med Medbroens historie. Derfor må vi stoppe opp litt med familien til general Von Schultz, mannen som mer enn noen annen har påvirket hele Stjørdalsdalføret.

Georg Christian von Schultz

I 1671 ankommer Georg Christian von Schultz. Med det begynner en ny tid for Værnes Hovedgård, for Medbroen og for hele Stjørdal. Von Schultz skulle få æren for å ha plassert hele Stjørdalen en gang for alle på kartet gjennom sin residens i hele 44 år, hvor han døde den 9. april 1715. Georg Christian von Schultz var født i Hochen i Tyskland den 22. august i 1632. Som 25-åring vervet han seg til den dansk-norsk kongetjenesten, og gjorde en strålende militær karriere. Utmerket seg i 1658 og ble rittmester. Var med og forsvarte København, hvor han deltok der det gikk hardest for seg. Ble isolert fra de andre, men klarte sammen med en tambur og tre mann å ta til fange en svensk kapteinmajor + en underoffiser og hele 95 andre svensker. Hvordan? Historien virker noe overdreven! Deretter ble von Schultz

Georg Christian von Schultz

sendt til Holstein og Hannover for å verve tropper. Sammen med disse holdt han til på øya Femern. Øya ble besatt av svenskene, men Schultz gikk løs på disse, og da danskene måtte trekke seg tilbake, dannet han baktropp og sørget for at de andre kom seg unna. Da skansen var i ferd med å gi opp på grunn av at kommandanten ble såret, overtok Schultz kommandoen og holdt skansen til svenskene ga opp. Etter sin raske militære karriere hadde han utestående 3 209 riksdaler. Han kunne ikke få sin betaling i kontanter, men fikk (som kongen ofte ble tvunget til) jordgods i Norge. Gjennom det kom Herr Schultz til landet, blant annet til Romsdalen hvor han var tildelt enkelte gårder, på linje med gårder i Trøndelag.

I Romsdalen "røvet" han Anna Sofia, datter til generalmajor Reinhold von Hoven på Vestnes. Dette har blitt betraktet som «bruderov», men Anna Sofia fulgte visstnok frivillig med. Anna Sofia ble født den 20. april 1646 og døde 6. november i 1707. Ved det såkalte bruderovet var Schultz 33 år og Anna Sofia var 19 år. De giftet seg i 1665. Dette ble ikke godtatt av den mektige herren på Vestnes. Anna Sofia var tiltenkt høyere klasser enn en simpel borgergutt. Men etter hvert ble von Schultz en respektert mann for sin dyktighet og redelighet. Han steg raskt i gradene hos kongemakta i København, og ble da også "adlet" av Kristian 5 den 29. juli 1671 og utnevnt til oberstløytnant ved Trondhjemske nasjonale infanteriregiment. Dermed ble von Schultz plutselig akseptert av den mektige von Hoven, og han kom på arvelisten også til godset på Vestnes, slik innskriften på Værnesstolen i Værnes kirke tilsier: «*Velbårne Georg Christian von Schultz til Vestnes og Værnes*». I 1671 arvet han Rosserø, Daal og Hanneschow, som var store gods i Skåne og Blekinge til en verdi av 60 000 riksdaler. I 1707 synes han likevel å ha mistet mesteparten av dette.

"Bruderovet"

Under den skånske krigen tok von Schultz seg i lag med Tønne Huitfeldt over Veneren i 1676. Schultz har selv skrevet at han ble oberst under felttoget i 1676 og ble kommandant i Venersborg hvor han kastet Magnus de la Gardie ut av stillingene sine og ødela leieren. Schultz var kommandant i Trondheim 1675 - 1676 og videre fra 1680. Som kommandant i

Trondheim hadde han den nest fremste stolen i domkirka, nest etter selve lensherren. I 1677 rykket han inn i Jämtland sammen med svigerfaren von Hoven. Den 15. august tok han Oviken skanse og tvang 510 svensker til å overgi seg. Fra dette felttoget stifter vi bekjentskap med ettertidens vennskapskommune til Stjørdal, nemlig Ragunda, øst av Østersund. Episoder herfra er beskrevet så flott av vår nasjonale dikter Jacob Breda Bull, som gjenskaper henrettelsen av Ragundapresten Olof Ramm for sin sympati for Trøndelag og Norge. Se side 18. I 1680 fører Von Schultz, som tidligere nevnt, den omtalte Griffenfeldt til Munkholmen på fregatten «Antoinette».

Von Schultz var og med ved Båhuslän og Hissinge, samt i et felttog som tvang svenskene tilbake ved Ålen i Gauldalen. Den 6. juli 1701 ble han brigader og sjef for Trondhjemske nasjonale infanteriregiment. Den 30. mars 1709 ble han utnevnt til generalmajor og kommanderende general for nordenfjelske. Ble generalløytnant i 1710. På denne tiden var nok ikke alt like bra med den gode kriger. Selv om både visestattholder Vibe og feltmarskalk Wedel Jarlsberg støttet Schultz, hadde han ikke lengre tillit i København. Sjefen for Bergenhusiske regiment, brigader A. C von Heinen ble kommandert nordover for å overta den 22. mars i 1710. Det heter seg at von Heinen og von Schultz delte ansvaret, og at begge to måtte undertegne likeverdig hva gjaldt ordrer og forordninger, men i realiteten var det nok von Heine som bestemte. Krigeren Schultz hadde nok med seg selv og sitt private. Schultz

Von Schultz førte nøye oppsyn med sine ansatte

fikk avskjed med pensjon på 1 200 riksdaler i 1711, 82 år gammel, som da var en gylden fallskjerm. Det er hevdet, trolig med rette, at generalen ikke var en stor leder. Trolig var han litt for «myk» og resonnerte for meget med sine underordnede. På linje med så mange andre offiserer og ledere var nok Georg Christian von Schultz et offer for «Lawerence Peter principle». Han avanserte trolig, om ikke militært - så ervervmessig - en eller flere ganger for meget, forbi sitt eget kompetansenivå. Han klarte ikke å stoppe. Dette ble både hans egen og Værnes Hovedgård sin bane. I de fleste bøker og artikler er han omtalt i rosende ordlag, som et menneske med følelser og omsorg for sine medborgere. Kombinert med en militær karriere,

som behaget trønderne, nemlig villighet og forsøk på å ta tilbake Jämtland og Härjedalen, må ettermåle bli bra. Det blir nesten et tabu å komme med andre synspunkter. Vi skal ikke forsøke å rive ned dette glansbildet av en personlighet som mange synes å beundre, men heller se litt på årsaksforholdet som gjorde at en utlending i ordets rette forstand på den tiden kunne komme hit, og så til de grader dominere et helt dalføre. Og det att på til en danske/tysker, et menneske som knapt hadde opplevd trønderske værforhold og knapt aldri gått i en motbakke. Hvorfor skulle han av alle ta seg nordover til "de høie berge" og den gangen så karrige strøk? Og kunne ikke bygdas døtre og sønner bygge opp og utvikle sitt eget og dalførets potensial?

Medbroen før 1885 med den gamle hovedbygningen i forgrunnen. Døra helt til høyre i bildet førte inn til Landhandelen

Georg Christian von Schultz kommer til Norge og Værnes rett og slett fordi kongen i København sto i gjeld til sin offiser med hele 3 209 riksdaler. Både Fredrik den 3 og Kristian den 5 måtte pantsette atskillige gods tilhørende kronen. Som betaling for sin innsats for kongen fikk von Schultz gården Værnes, pluss et gods i Vestnes i Romsdal. Dette høres flott ut, men undertegnede tror ikke Schultz i utgangspunktet hadde tenkt å slå seg ned her i utkanten av verden. Han tilhørte tross alt "de nye" oppkomlingene i kretsen rundt kongen. Mulighetene lå i København, ikke her opp i "ødemarken". Jeg har derfor en ide om at Schultz trolig kom til Norge for å selge/avvikle, men ble fanget av blind kjærlighet til Anna Sofie von Hoven fra den mektige Vestnesfamilien. Når vi så vet at han arvet gods i Skåne og Blekinge til en verdi av 60 000 riksdaler, virker det ennå mer underlig at han ble igjen her i Stjørdal. En liten personlig teori også her: Schultz øynet raskt lettvinne militære karrieremuligheter i denne fredelige avkroken i relasjon til de blodige trefninger i sør. Det kunne trolig ikke være Værnes Hovedgård som "gård" og "goods" som tiltrakk, fordi gården lå meget nede og store investeringer måtte til.

Det var i løpet av noen få hissig krigsår at unge von Schultz "satset på rett hest" og sørget for å bli adlet den 29. juli 1671. Å bli adlet ga ikke bare privilegier, men en ærbødig respekt blant folket, og for ettertiden. Men undertegnede stiller et spørsmålstegn rundt dette "skuespillet"

som fant sted i København. Det har ikke kommet frem i lokale bøker at han ble adlet som et resultat av maktkamp og intriger, en form for selvutnevneelse fra kongens side av lojale offiserer. Det var på en måte et statskupp som ledet frem til ”nyadelen” og von Schultz berikelse. Dermed fikk han kanskje større respekt og heder enn han fortjente, da kuppet konstitusjonelt sett gjennom enevælde ikke kom Norge og Stjørdalen til gode.

Von Schultz hadde i alt 19 sagbruk. Disse gikk svært godt gjennom pliktleveringer, spesielt til kirka, prestegården og fautgården. Likeledes var det hyppige leveringer til Kongsgården i byen, Munkholmen + andre festningsanlegg. Men disse sagbrukene og pliktleveringen medførte mye krangel som måtte opp til doms. På lang sikt krevde dette sitt, og var begynnelsen til nederlaget. Medbroen skulle bli en del av dette.

Værnes

Da von Schultz kom til Værnes i 1671 påbegynte han straks byggingen av ny hovedbygning. Denne ble oppført med tårn og klokker, og sto trolig ferdig i 1674. Til sammen hadde Schultz 17 bygninger og 3 000 mål. Dertil kom en rekke andre gårder i dalføret, samt den 20. august i 1684 fikk han skjøte på det velkjente Meråkergodset. Det er klart at alt dette måtte før eller siden føre til gnisninger, hvor enkelte følte seg urettferdig behandlet gjennom salg og kjøp som medførte fraflytting av de som stod lengre nede på den sosiale rangstigen. I så måte har likevel Schultzfamilien fått godt ettermæle. Men gjennom sine «avlat» er det lett å tro at også Schultz hadde sine «svin på skogen», skjønt ettermæle som nevnt tyder på en viss form for redelighet. Hva som enn kan ha vært årsaken, er det likevel et faktum at han lot bygge ei kirke i Meråker i 1690. Likeså ga han kirkeklokkene til Lånke kirke til minne om sin sønn som døde.

Schultz lot anlegge en stor flott symmetrisk hage. Til dette hentet han opp en kjent gartner med det påfallende navnet Christian Gartner (navn ble ofte brukt ut i fra yrke/funksjon). Vedkommende hadde tidligere opparbeid store, kjente hager ved slottene i Paris og København. Da Schultz lot seg omkranset av flotte blomster, trær og planter ga det inspirasjon til også de andre storgårdene i Stjørdalen. Flere flotte hageanlegg ble iverksatt i slutten av 1600-tallet. Så stor og kjent ble hagen på Værnes at den ble behørlig nevnt i Norges første hagebok i 1694.

Værnes Hovedgård, som etter hvert kun ble kalt «*Generalgården*» eller «*Gården*», hadde egen vei til kirka. Det var faktisk ikke bare Værnes som ble relatert til generalen.

Værnesmoen ble kalt «*Gårdsmoen*» helt opp til 1920-årene. I kirka hadde familien egen

stol, den kjente Værnesstolen. Stolen ble satt opp i 1685, og i henhold til innskrifta på stolen skulle den kun brukes av Schultzfamilien og dens etterkommere. Stolen hadde egen inngang fra nord direkte utenfra, den såkalte "kvinneinngangen". Bildene på stolen er hentet fra Matheæus Merians bildebibel. Kommunen overtok kirka i 1866. Etter en manøver på Værnes

Schultzstolen i Værnes kirke

i 1860 fikk kong Karl den 15 se stolen, og i 1868 kom det brev fra kongen om overtagelse, hvilket kommunestyret enstemmig ga tillatelse til. Stolen ble sendt til Stockholm, hvor den i sin tid sto en stund på Ulriksdal slott. Siden ga kong Gustav den 5 stolen til Nordiska museet i Stockholm. I 1888 ba statsminister Otto Blehr om å få stolen tilbake til Stjørdal, hvilket skulle la seg ordne dersom kommunen selv betalte 300 til 400 kroner i frakt. Dette ble det ikke noe av, og deretter ble det stille rundt Værnesstolen. Men så var det vår kjære uslitelige hedersmann, Jon Leirfall. Gjennom diplomatiske kanaler maktet han i 1958 å få Værnesstolen på agendaen igjen. Ved gjenåpningen av Værnes-kirka den 8. sept 1963 var stolen på plass.

Schultz fikk ordnet et eget familiegravkammer i Værnes kirke. Det er 4,5 x 3 meter stort med vegger og hvelv av hollandsk teglstein. Alle kister, unntatt en er forsynt med innskrifter og våpenskjold i kopper. I dette gravkammer hviler den dag i dag:

Von Schultz	f 1632	d 1715
Hustru Anna Sofia	f 1646	d 1707
Datter Sofia Amalia Dreyer	f 1669	d 1703
Sønnen Christian	f 1685	d 1714
Datter Anna Helena		d 1736

Omkring 1700 begynner Schultz å få problemer med sine kreditorer, og da spesielt Erik Meinholt. I 1707 klarer ikke Schultz å opprettholde en obligasjon og Schultz blir ved dom nødt til å gi fra seg Meråkergodset til kjøpmann Jonas Angell i Trondheim. I 1708 klager

Kirkeverge Oddbjørn Eide i von Schultz gravkammer (foto: Aksel Lindgren)

Schultz over en Rasmus Krogh, og i 1710 ber Schultz om ekstra tingmøte for å imøtegå Erik Meinholt, som Schultz anklager for ærekrenkelse. Den 14. april 1711 fikk von Schultz ordre om å flytte fra Værnes, etter dom i *overhofretten* og senere *høgsterett*, tvunget ut av sin verste kreditor Erik Meinholt. I ettertid viste det seg at denne Erik Meinholt var en upålitelig fyr som

kom på kant med flere borgere i Stjørdalen. Rådmannen i Trondheim, Herr Lorentz Holst forsøkte å hjelpe gamlegeneralen og hans datter mot nettopp Meinholt. Medbroen var på den tiden eid av Anna Helena, datter til von Schultz. Denne Erik Meinholt bodde på Værnes i 1715, og de nærmeste årene tapte han den ene saken etter den andre på grunn av dokumentforfalskning, og ble den 16. mai 1719 dømt fra «ære og boeslod», med 1 500 riksdaler i omkostninger.

Til tross for hard pågang fra sine uærlige kreditorer må nok von Schultz selv bære ansvaret for at det gikk som det gikk, og at storhetstiden til Værnes Hovedgård ble så kort som den ble. Det er som kjent «ingen røk uten ild», og dersom det er noe i «*mye vil ha mer*» må en nok stille spørsmålstegn rundt enkelte disposisjoner foretatt av den godeste Herr Schultz. Isteden for å bevare, ble han kanskje et offer for en vekstfilosofi som lett kan henfalle til avansert grådighet. Dette er dessverre ikke alltid forenlig med overdreven vennlighet, hjelpsomhet og redelighet. Herr og fru Schultz var nok gode og snille mennesker, men kanskje for snille. Familien behersket verken medgang eller motgang. Det måtte gå som det gikk. Værnes Hovedgård forfalt like raskt som den ble bygd til en pragtgård. Likevel - gjennom kun å være der, ville tuftene og stedet i seg selv lokke og bevare en form for glans og verdighet.

*Anders Berg viser det som kan være hodeskallen til von Schultz i gravkammeret på Værnes
(foto: Aksel Lindgren/2015)*

Utenom den militære karrieremuligheten, er det etter min mening to forhold som førte til at von Schultz fant det formålstjenlig å bli på Værnes. Stjørdalen og Trøndelag lå på denne tiden med brukken rygg. Lorentz Creutz hadde plukket ut ungdommen og skipet de over til Baltikum. Familier og gårder lå nede og/eller rett og slett døde ut i stor stil. Livsforsikringene var borte i form av de 1 300 ungdommene som forlot Sundsvall høsten 1658. Knappt 100 kom tilbake til Trøndelag, hvorav kun seks til Stjørdalen. Det skulle gå mange generasjoner før Stjørdalen skulle komme seg igjen. Vårt dalføre var på nytt tilbake til Svartedauen i 1349. For en "velbårne" som von Schultz var det lett å overta, potensialet var enormt. Og når han samtidig fikk kontroll på datidens aksjer, nemlig sagbrukene, ble von Schultz datidens finans-

Røkke. Men investeringene tok overhånd, inkl. Meråkergodset, og ikke en gang avlaten til Værnes kirke kunne redde von Schultz. Han ble overmodig - glemte å sjekke egne behov og begrensinger, og da måtte det gå som det gikk. Schultz ble tvunget vekk fra Værnes, hvilket må sies å være en lite verdig "sortir" av en person som hadde større muligheter og bedre livsgrunnlag enn alle andre i dalføret. *Så beklager, herr von Schultz – du og din kone var nok gode og snille mennesker, og du satte ditt preg på dalføret med symmetriske hageanlegg, arkitektonisk pryd og storslåthet gjennom 40 år, men noen stor leder var du aldri. Dine titler var nok mer et resultat av kameraderi enn anerkjent dyktighet.*

Den grå dame

Som vi skjønner er det mange uklarheter i eierforholdet til Medbroen. Tvisten mellom Erik Meinholt og Schultzfamilien gikk over flere tiår. Datter til generalen, Anna Helena kom til å stå sentralt i striden, som eier av Medbroen. Anna Helena hadde et forhold til en kaptein. Kanskje hadde hun også et håp om å kunne gifte seg med ham og stifte rede på Medbroen. I all hemmelighet treffes de, og hun blir gravid. Men generalen vil ikke vite av frieren. Det blir ikke noe giftermål, datteren aborterer og frieren skrives ut av historien. Anna Helena gifter seg aldri. I gravkammeret under sakristiet på Værnes kirke sto det også en liten barnetine med et ikke fullendt foster. Legenden sier at man fra tid til annen ute ved kirken og på Medbroen, kan se en ung adelskvinne med et barn på armen, søkende etter et eller annet. På Medbroen går hun under tilnavnet "Den grå dame". Forøvrig er Anna Helenas eierskap til Medbroen et merkverdig tilfelle, ganske så uvanlig at ei ugift kvinne skulle sitte på et skjøte. Tydet det på at Medbroen ikke hadde noen verdi eller var uinteressant? Sannsynligvis ikke. Erik Meinholt var meget interessert. Var det generalens investeringsbehov? Forholdet mellom far og datter var nok ikke det beste da generalen ikke ville godkjenne relaterte kandidat som svigersønn. Og hvorfor flyttet ikke Anna Helena permanent til Medbroen? Var bygningene i forfall? Trolig ikke. Den gamle hovedbygningen kan tyde på det motsatte. Den kan være oppsatt av Anna Helena eller noen av hennes mektige oppsittere. Bare det beste ville vært godt nok for rekken av sorenskrivere, lensmenn og ivrige «eiendomshaier».

"Den grå dame"

Det synes som Erik Meinholt får tilgang til Medbroen da general von Schultz er svekket og dør. Den griske Erik Meinholt ble den verste kreditoren til generalen. Meinholt flyttet etter hvert inn på Værnes, hvor Anna Helena fortsetter å bo. Noe underlig. Erik Meinholt bygsler da Medbroen til sorenskriveren i Stjør- og Verdal, Henrick Dreyer, og Medbroen påbegynner sin funksjon som embetsbolig, slik også lensmennene tok gården i bruk senere. Henrick Dreyer, som tidligere bodde på Forbord i Skatval, fikk straks problemer med Erik Meinholt

og blir en kasteball i krangelen mellom Meinholt og Anna Helena von Schultz, som til slutt ender med at Meinholt blir dømt og Anna Helena tar igjen kontroll over Medbroen. Meinholt stevnet til og med sorenskriveren for retten. Han drev da Medbroen og ble anklaget for at han ”ikke ville erkjende Meinholt for sin rette landdrot”. Nå fikk Meinholt de store gutta mot seg, og Dreyer fikk sin hevn da Meinholt svindlet med en veksel og en fingert kontrakt vedrørende noe trelast. Meinholt ble dømt ved høyesterettsdom den 16. mai 1719 fra ære og ”boes-lod” med enorme 1 500 rdlr i saksomkostninger. Det er tydelig at fogd Dreyer ser at gården med de siste 150 års bortforpaktning har forfalt. Krig, uår og fall i folketallet hadde senket jordverdien.

Anna Helena lar Henrick Dreyer få fortsette å leie Medbroen. Han var fetter av hennes svoger, og står oppført med tre barn: Carsten (f. 1668), Anna Christine og Sara. I 1711 betaler sorenskriveren luksusskatt for sin ”Peruque” (parykk) med tre rdlr, for kona og datteren sine topper, til sammen seks rdlr. Tjenerskatten samme år er 15 rdlr en ort 12 shilling. Koppskatten dette året er fire rdlr for ham selv, fire rdlr for kona, to rdlr for en datter, en rdlr for en tjenestegutt, en rdlr for ei tjenestejente og 64 shilling for et ildsted. Datter nummer to, Anne Kristine, blir gift med Jørgen Brunsmann på Aberg på Sandferhus. De bodde der under innfallet til general Armfeldt i 1718, men led ikke store tap av det (fire lass høy til en verdi av to rdlr.). Verre var det fra norsk side som beslagla alle båtene til familien og slo i stykker ei ferje. Familien levde trolig som ferjemenn. Senere grov elva vekk det meste av gården. Sønnen Carsten, f. 1668 - kom til Austre Ydsti, hvor han mot protest driver vekk Mads Johnsen Ydsti - før han selger til Ole Sivertsen Berrig i 1704 for 70 rdlr.

I 1718 kommer altså general Armfeldt med sitt felttog til Stjørdal. Se *Stjørdalens krønike*, bind 2 - side 43. Hæren hans slår først leir den 11. september (svensk tidsregning) ved Vold gård på Skatval. Onsdag den 17. september forflytter Armfeldt seg frem til ferjeleiet ved

Anna Helena von Schultz ser på at karolinerne stjeler hennes buskap

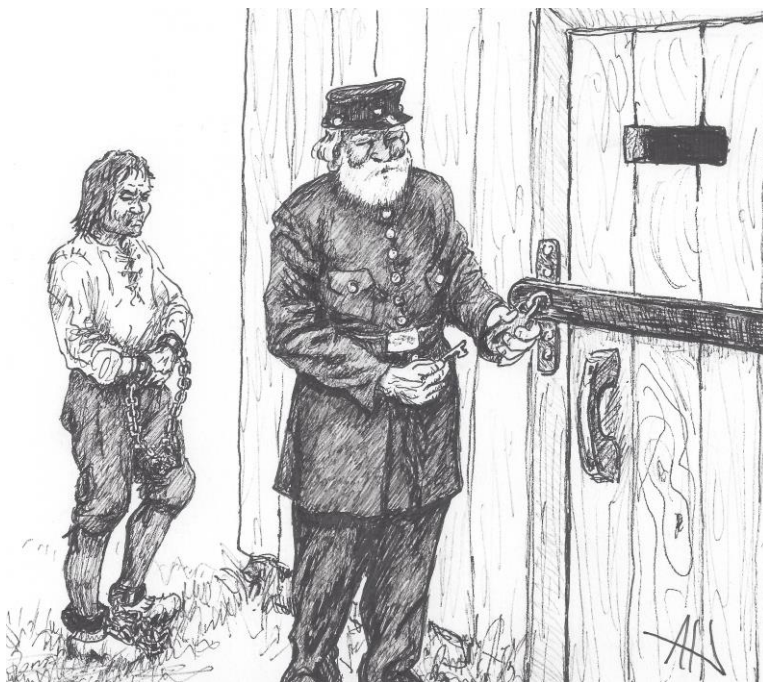
Sandferhus. Denne fremrykningen raserte Medbroen ille. Straks før hadde den norske kommandanten Budde tatt seg til rette på Medbroen, nå kom selve syndefloden veltende innover slettene fremover mot Stjørdalselva. Anna Helena von Schultz er fortsatt eier av Medbroen. Henrick Dreyer, som oppsitter, gjør i etterkant krav på skadeserstatning etter hæren: oppbrent tømmer og gjerder, diverse tønner bygg og havre, tre kyr og tre småfe, en hest, gårdsredskap og 12 gjæser. Ingen andre gårder mistet gjess til Armfeldt, og det er mulig Medbroen var det eneste stedet i bygdene med slike fugler på denne tiden. Gården har sikkert hatt en egen gåsedam.

I siste del av 1600-tallet kommer det en som het Johan til Stjørdal fra tyske Holstein. Han ble senere kalt Johan Dal-Bakken, d. 1719, og var utvilsomt identisk med gartneren til general von Schultz, som laget den storslåtte symmetriske hagen på Værnes Hovedgård, så berømt at den ble nevnt i Norges første hagebok. Vedkommende bygslet og bodde på Værnesbakken (nr.18). Hans sønn Ola ble i 1734 kjent for å ha bistått datter til generalen, frk. Helena von Schultz, med å sette i stand kirkeporten til familien ved Værnes kirke.

Ved matrikuleringen i 1723 er det nevnt at Medbroen er lettbrukt og kornviss, har ikke skog eller sæter, men har høve til fiske i Stjørdalselva. Henrick Dreyer er oppsitter på gården frem til sin død i 30. april 1726. Medbroen så for øvrig ut den gangen nokså annerledes enn i dag. Hovedbygningen lå parallelt med Græelva, låven var mindre og det gikk en flott allé langs Innherredsvegen forbi eiendommen. Denne symmetrien må trolig hatt sin inspirasjon fra Værnes Hovedgård og familien Schultz, som var de første til å innføre dominerende alleer inn mot våningshuset, jfr. alleen fra Sandferhus til Værnes Hovedgård, og alleen ned mot Øyanmoen. Fortsatt står grunnmuren etter den gamle hovedbygningen på Medbroen (utgjør noe av grunnmuren i dagens hovedbygning samt i nabobygningen) og låven står fortsatt - om enn på en annen gård på Stjørdal - den ble flyttet i 1900 til Vestre Kongshaug, som gjennom fire generasjoner har benyttet deler av bygget som møbelsnekkeri. Se bildet side 54 i *Stjørdalens krønike*, bind 10.

Lensmannsgård

Etter Dreyers død er Jacob Eriksen oppsitter et års tid på Medbroen. Han er lensmann i Stjørdal, og med ham etableres Medbroen som lensmannsgård i flere generasjoner fremover. Et lite intermesso i 1728 da Nils Johnsen bor på Medbroen. Han mister kona si, og gifter seg opp igjen den 3. juli med Marit Olsdatter Melby fra Lånke, enke etter Peder Olsen Defle.

Medbroen fungerte i flere generasjoner som lensmannsgård

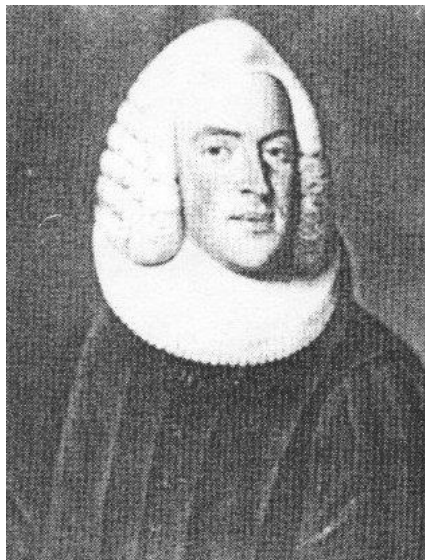
Hun dør kun et par måneder etterpå. Nils Johnsen hadde med sin første kone sønnen Thomas som senere blir ny oppsitter på gården. Thomas Nilssen Medbroen (1700 - 1772) nevnes som lagrettemann i drapssaken mot Ingeborg Klokhaugen og John Pedersøn Ytterøien fra Meråker i tingstua på Tangen 23. og 24. september 1749, administrert av Peter Arnet. Disse to ble halshogd på Langøra den 17. mars 1750, og var de siste som ble avrettet i Stjørdal. Se *Stjørdalens krønike*, bind 2 - side 82.

En gang under denne perioden skjøter Anna Helene von Schulz gården over til William Wessel som holdt til på Tangen bruk, og der går Medbroen inn med 50 år i det store Wesselske jordegodset. William var bror til sjøhelten Peter Wessel Tordenskjold. Det står oppført at Thomas Nilssen Medbroen bygsler gården av William Wessel fra 10. desember 1733. Brukeren er gravlagt den 9. januar 1772.

I 1781 bygsler Lars Olsen Forsing Medbroen av en ny generasjon William Wessel. Lars Olsen Forsing er lensmann i Stjørdal fra 11. januar 1741. I 1779 kjøper han Stokkan Mellom, og overskjøter noe videre til Haabets interessenter. Haabet er naboeiendommen til Medbroen og ble skilt ut fra Stokkan Mellom samtidig med Medbroen. Forsing driver nå Stokkan som underbruk til Medbroen. Her dyrker han blant annet opp ei myr mellom teglverket og Medbroen. 4. mars 1773 gifter Forsing seg med Marta Anfinnsdatter Gjerstad. Han er da 83 år og 10 måneder gammel. Marta er enken etter lensmann P. L Svec. Den 5. januar 1791 selger enken Stokkan, men holder igjen den nydyrkete myra, som ble kalt "Trøa" eller "Stykket". Så kjøper hun Medbroen for 300 riksdaler. Den 1. mars 1801 blir Medbroen kjøpt av John Larsen Eide. Han kjøper også et stykke ("Trøa" eller "Stykket") av Marta for til sammen 999 rdlr. John er medhjelper i Værnes kirke og farger. Han er gift med Ingeborg Olsdatter og har fem døtre. Familien flytter etter hvert til Eide i Skogn.

Sejerstedfamilien

Frem til Forsvaret fikk kjøpt Værnes hovedgård i 1887, var det en stor, militær ekserserplass på området mellom jernbanestasjonen i sør og oppover til Sjøgata i nord. Og da kom de militære til Medbroen. Familien Sejersted skulle sette sitt preg på, ikke bare storgårdene i Stjørdal, men over det ganske land. Jens Fredrik Svane Sejersted (1722-1793) fikk skjøte på Mæle av dødsboet etter sokneprest Peter Wessel Brown den 1. januar i 1774 for 2 325 rdlr. Wessel Brown var nevø til Tordenskiold, og svigersønn til den beryktede presten Jens Nilsen Parelius (se *Stjørdalens krønike*, bind 2, side 103). Denne Jens Fredrik Sejersted har fått æren for å ha innført poteta til Stjørdal i 1773. Hans sønn Johannes K. Sejersted (1761-1823) var en

Peter Wessel Brown

Johannes K. Sejersted

umåte dyktig offiser som ble valgt ut til å delta på det såkalte notabelmøte på Eidsvoll den 16. februar i 1814. Han var født på Gjeving gård (eller i Melhus), men flyttet med foreldrene til Mæle i 1774, da faren overtok gården. Den 27. mai 1814 ble Johannes Sejersted utnevnt til generalmajor og sjef for generalstaben. Under krigen i 1814 var det hans plan som ble lagt til grunn, en plan han hadde utarbeid i 1813 mens han var stabssjef hos prins Christian Fredrik. Senere flyttet Sejersted tilbake til Trøndelag hvor han ble general og øverstkommanderende i Trondhjemske armédivisjon. I Sejerstedperioden holder Størdalske Ridende Jægersquadron jevnlig øvelser på Medbroen mellom 1818 og 1834. Jægersquadronen var en del av Trondhjemske Ridende Jægercorps. Odelsretten til Mæle gård i Stjørdal ga Johannes til sin bror Fredrik (1769 - 1841), gjennom en skjøte av 11. mai 1795. Fredrik ble også en kjent offiser og ridder av Sverdordenen. Under kroningen av Karl Johan i 1818 fikk Fredrik en æressabel av kongen. Denne Fredrik solgte Mæle gård i 1835 og kjøpte Medbroen, ifølge gårdshistorien til Mæle. Men ifølge Medbroens historie satt han med skjøte på Medbroen den 9. mai 1822. - Men historien slutter ikke der. Neste generasjon skaper relasjoner til Eidsvollsmennene. Fredrik hadde giftet seg i Skatval kirke i juni 1795 med Margrethe Jacobea Lund (1768 - 1857). Deres første sønn er Jens Jacob Sejersted, født i 1796 - død i 1844, som ble gift med fru Wasmuth, enke av eidsvollsmannen George Wasmuth. Og som ikke det var nok. Den andre sønnen av Fredrik Sejersted, nemlig Johannes Mathias Sejersted, født 13. mars i 1797 (død i Vang, Hedemark den 2. august 1886) - blir gift i Værnes kirke den 26. juni 1820 med ingen ringere enn Fredrikke Dorothea Heyerdahl (fikk 12 barn), datter til sognepresten og eidsvollsmannen Hieronymus Heyerdahl. Se side 37 og 43.

Hieronymus Heyerdahl

Georg Wasmuth

Hotell på Medbroen

Medbroen får ny eier 20. august 1838 gjennom kjøpmann Mathias Jacob Lund (1814 - 1882). Han var sønn av kaptein i borgervæpningen, Jacob Madsen Lund og hustru Marie Elisabeth, f. Buck. Mathias startet straks bygging av herskapshus og hageanlegg. På gården driver han landhandel og har rett til å selge øl og vin. Landhandelen hans var ikke liten, og han hadde mange folk i sin tjeneste. I 1875 står han oppført med to butikkbetjenter, en butikkjomfru og to tjenestegutter på gårdsbruket. Alle varene tok han med båt i fra Trondheim. Ut mot Gråelva hadde han derfor ei brygge og et ishus der han lagret varene. Når sjøen flødde gikk båtene inn til bryggen og losset. Lund var ordfører i nedre Stjørdal 1850-1853 og medlem i herredsstyret 1864-1865. I tillegg til Medbroen hadde han også andre gårder, blant annet Kvithamar. Åpenbart lot Mathias J. Lund Medbroen få en rolle i borgervæpningen der hans far var kaptein. Da Jensen & Co senere kjøper Medbroen, står det i papirene at den ene bygningen på gården har fungert som «borgerstue og hærhus». Lund giftet seg med Elisabet Nilsen 9. november 1838 (datter av lensmann Ole Nilssen (Erstad) i Stjørdalen og hustru Ellen, f.

Øvre). Sammen fikk de fire barn, hvorav den eldste, Ellen, skulle bli driver av Halsøen hotell. Halsøen hotell var et prosjekt satt i verk av Jacob Lindegård fra Trondheim, som øynet et potensial da han og mange med ham trodde at Meråkerbanen ville komme gjennom Halsøen. Dette hotellet må ikke forveksles med Medbroen Hotell, som Elisabeth og Mathias Lund drev. Medbroen ble i mange år drevet som et finere hotell for en snever krets, mens hotellet ved Halsøkrysset ble en stund drevet av de ugifte søstre til Elisabeth på Medbroen. Spesielt var det Fredrikke, som hadde gått på skole/kurs på Moksnes og lært seg språk: fransk og engelsk, med tanke på laksefiskerne. Hotellet fungerte også en tid som Tingsted. Men driften gikk dårlig, og etter at Ellen, dattera på Medbroen - hadde slitt med driften en stund, valgte datidens eier, Ole Rise på Ree - å selge hotellet. Ellen gikk tilbake til hotellet på Medbroen, hvor bygningene ble leid fra de nye eierne: Jenssen & Co. Halsøen hotell ble likevel drevet i mange år, før det omsider kom for salg i Stjørdalens Tidende den 15. april 1895.

Mathias J. Lund

Elisabeth Nilsen Lund

Gjennom sitt giftemål kom Mathias Lund inn i de rette kretser på Ree. Allianser ble dannet, blant annet med sin svoger Mathias Nielsen (1806 - 1866), som fikk skjøte på Ree og lensmannsembete etter faren i 1833. Mathias solgte Ree etter 22 år, 61 år gammel, men fortsatte som lensmann i fem år til. I kommunens protokoller står det at han ble avløst av Essendrup i 1846, men hadde forskjellige politioppgaver etter dette. Om han bodde på Ree etter at Aune kjøpte vites ikke, men flyttet til Trondheim 1860. Det var slutt på inntektsmulighetene utenom lønna. Han kom også opp i krangel med kommunestyret. Yrket var ikke så lukrativt lenger, det passet grunnlovsfedrene på. Kanskje ble han også avsatt, det kunne lensmennene nå risikere etter formannskapslovene hadde kommet. Nå var det en annen makt som rådde. Mathias Nilsen var gift med Susanna Margrethe Kraft Lund, født 1810, søster til vår kjøpmann Lund på Medbroen. Medbroen og Ree ble knyttet tettere sammen. Ut i fra brev skrevet på Ree sommeren 1865, vet vi at Aune og de andre på Ree ofte tok seg en tur til Medbroen, så tydeligvis var kontakten med nyeierne på Ree godt etablert. Alliansen syntes sterk, men kanskje likevel sårbar.

Konkurs

Mathias Lund gjorde Medbroen vakker. Han oppførte gårdens staslige hovedbygning i 1840. Han bygde ut hagen og plantet flere sjeldne trær der. Den dag i dag vokser en av asketrærne hans i hagen. Den måler mer enn to meter i omkrets og runder snart 200 år.

I de siste årene på gården er Mathias Lund uheldig med sine forretninger og må til slutt gi opp gjennom konkurs. Å være en del av proprietærenes verden på Ree og de andre storgårdene, hadde kanskje sin pris, slik det til slutt rammet dem alle.

Mye tyder på at Medbroen en stund under Mathias Lunds eie, fungerte som Tingstue. Dette kommer frem som referat fra den store og berømte middagen på Stjørdal i forbindelse med Trønderutstillingene i 1873. Det heter seg: (sitat Rees saga): "*Sørenskriver Middelfart og fogd Ruback som hadde holdt ting på Medbroen, var blant gjestene*".

Jenssenfamilien

Jenssen & Co fikk auksjonsskjøte på Medbroen 8. januar 1885 da Lund gikk konkurs. Konsul H. P. Jenssen tar over gården sammen med de andre jordegodsene til Jenssen og Co i 1891. Den 25. oktober 1892 holdes det brannforsikringsbefaring på Medbroen, etter forlangende gjennom fogden i Stjør- og Verdal. Grunnlaget var en takstforretning av 29. oktober 1886. I befaringsens papirer går det frem i detaljer hvordan bygningenes beskaftenhet er og dets innhold.

Hovedbygningen	(24,7 lang, 7,80 bred og 6,9 høy)	kr 10 700.-
Stabbur	(8,2 lang, 6,50 bred og 5,0 høy)	kr 800.-
Staldbygning	(14,4 lang, 8,20 bred og 4,9 høy)	kr 980.-
Fjøsbygning	(29,6 lang, 7,30 bred og 5,0 høy)	kr 2 300.-
Borgerstue og Hærhusbygning	(9,25 lang, 6,60 bred og 7,8 høy)	kr 1 160.-
Tørre og Smidjehus	(10,9 lang, 4,10 bred og 1,8 høy)	kr 200.-
Materialbod	(7 lang, 4,25 bred og 2,0 høy)	kr 60.-

Til sammen **kr 16 200.-**

23. august 1898 forpakter Hans P. Jenssen bort gården til Johannes Olsen Holan i ti år fra den 14. april det året, hvilket skulle tyde på at Holan allerede drev gården da kontrakten ble skrevet. Men denne kontrakten og virke må trolig ha blitt gjort om da enkefrue etter konsulen, Signe - selger skjøte til aksjeselskapet H. P. Jenssen den 14. mars, tinglyst 2. april 1903. Da hadde sønnen Hans Petter Jensen (1878 - 1930) allerede i 1899 flyttet fra Leangen til Medbroen sammen med sin kone Maria Sofie Baumann, født Andersen i 1876, som datter av stasjonsmesteren. Hun ble kun kalt Maja. Gården får da tillagt mye jordbruksareal fra eiendommen Haabet og fremstår nå i størrelse omtrent 300 daa. H. P. Jenssen var utdannet ingeniør, og var en sjelden drivende mann som med mange nyttige tiltak skapte arbeid for utallige her på Stjørdal. Først og fremst drev han teglverket på Tangen bruk, en stor industrivirksomhet gjennom 200 år som betydde mye for utviklingen av Stjørdal som tettsted. Veldig spennende er det at H. P. Jenssen også drev Fabrik Haabet, trolig det første pottemakeriet i Norge (fra 1748), og veldig lenge det største. Keramikken herfra var viden kjent for sin sorte glasur som ble sendt til hele landet og dessuten eksportert. I dag er mye keramikk samlet på Stjørdal Museum og ved Kunstindustrimuseet i Trondheim. Haabet Fabrikk var spesielt kjent for sine sorte tarriner og for brennevinskagger med morsomme motiver signert pottemaker Andreas Løkke. Teglproduksjonen startet også på Haabet som lå inntil Medbroen frem til 1824. Da ble anlegget utvidet og i hovedsak flyttet ned til Tangen

Hans Petter Jenssen senior med sin kone Maja og barnebarnet Hans Petter

Stjørdal i 1909 med Medbroen omtrent midt i bildet. Hell-Sunnanbanen er under bygging. Helt til venstre, nederst i bebyggelsen, står et bygg på Håbet hvor teglproduksjon og pottemakeri ble drevet frem til 1824. Helt til høyre – midt i bildet – ser vi de gamle brakkene på Tangen hvor den nye teglproduksjonen foregikk. I forgrunnen ser vi også hvor det ble gravet etter blåleire til produksjonen. (Foto: Østeraas Hellberg)

bruk. Keramikkproduksjonen beholdt merkevaren Fabrik Haabet.

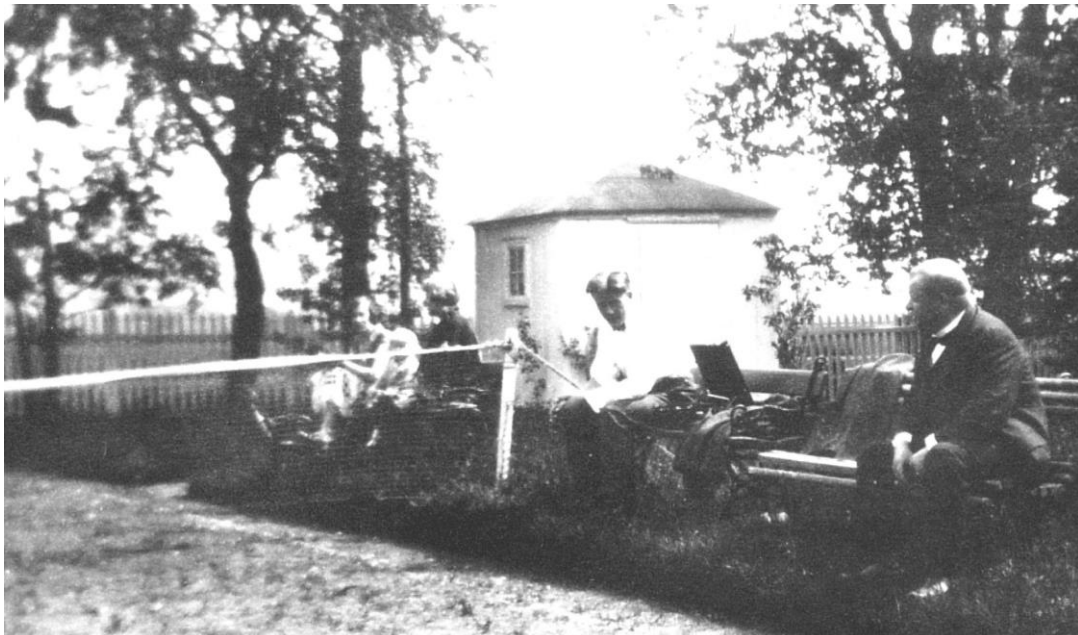
Den 16. mars 1899 foretas det takstforretning og overtakelse av grunn fra Medbroen til jernbanen som den gangen ble kalt for Hell-Sunnanbanen. Mye tyder på at arbeidet med jernbanen forbi Medbroen skapte litt problemer, da det den 16. juli 1903 ble en overenskomst, inngått under kartforretning fra 27. oktober året før mellom styrelsen for Statsbanene og Medbroen, hvorved sistnevnte ble tilstått en erstatning på kr 300 for selv å anordne en dreneringsgrøft over gården og Haabets jorder. 13. august 1903 bokføres en skylddelsforretning av 4. juli samme året hvor bruk nr. 2 blir skilt ut til Hell-Sunnanbanen. 16. august 1904 vedtar H. P. Jenssen visse betingelser, deriblant årlig å betale kr 20 i anledning av at Medbroen er gitt tillatelse til å ta en avstikker fra vannledningen til Stjørdal stasjon. Kart- og oppmålingsforretning i anledning grunnavståelse til Hell-Sunnanbanen er ikke bokført før den 16. desember 1905, hvilket skulle tyde på at det kanskje knirket litt i forhandlingene mellom Jenssen og Statsbanene.

Medbroen hadde fiskerett i Stjørdalselva under storhetstiden tilknyttet engelske lorders tilstedeværelse sist på 1800-tallet. Blant annet leide Medbroen ut ett vald ved utløpet av Gråelva på Tangen til hertuginnen av Marlborough (se *Stjørdalens krønike*, bind 7 - side 50). Denne kontrakten synes å løpe til etter 19. mai 1910, da fiskeretten gjennom kontrakt av nevnte dato bortforpaktet for kr 50 pr. år til Mr. T. L. Melville Carwright m. fl i fem år regnet fra utløpet av kontrakten med hertuginnen.

Under H. P. Jenssen den III (1878-1930) får gården ny, vakker driftsbygning, den første vinkellåven i sitt slag i Trøndelag. Det kommer opp en arbeiderbolig og et kontorbygg. Hovedbygningen blir ytterligere forskjønnnet og får blant annet sin karakteristiske veranda. Hagen får ny andedam, det blir anlagt små stier og en idyllisk bro over en bekk som renner gjennom parken. I hagen, like ved veien, kom det opp en praktfull dukkestue. Det var sjelden kost på Stjørdal i en tid da mange ikke hadde fast arbeid og strevde med å få livet til å gå i hop. Ute ved veien ble det også anlagt tennisebane, den

*8. hertuginnen av Marlborough
Lillian Warren Price Hammersley*

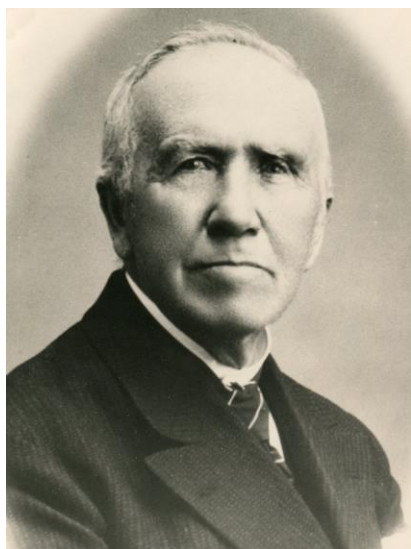
*Tennisbanen på Medbroen med Sigurd Jenssen Rickfeldt og Hans Petter Jenssen senior.
Dukkestuen i bakgrunnen*

første i Stjørdal. Anlegget fikk mange beundrende blikk fra forbipasserende. Dette var et gløtt inn i en eventyrverden.

Et svært stort fremskritt for gården var innleggelse av elektrisk strøm omkring 1908, som det første bruket på Stjørdal. Sammen med tre andre karer, bygde Hans Peter elektrisitetsverk oppe i Bjervedammen. Ekteparet på Medbroen fikk sju barn. Hans Peter kaller opp sin andre sønn, f. 1901, etter seg selv. Han igjen, H. P den IV - ble i oktober 1926 gift med Gudrun Darre Jensen fra Ringeby i Gudbrandsdalen. Hun var datter av statsråd Darre Jensen. Dette paret får sønnen H. P. Jenssen i 1929 (d. 2004), som senere dro med sin familie til Mo i Rana og blir med på eventyret rundt Norsk Koksverk. Hans Peter den fjerde forsøker etter beste evne å drive Tangen Bruk, investerer og bygger ut. Men firmaet hadde for lengst begynt å falle. H.P Jenssen IV trosser advarsler og nekter mest å innse at en ny tid var kommet, en ny vare som vil erstatte teglestein, nemlig betong. Til slutt går han konkurs i 1962, og Tangen Bruk blir solgt til kommunen for kr 480 000. Han og hans kone Gudrun (Dudu) havner etter hvert i det gamle våningshuset på Tangen Bruk. Den 28. januar 1965 oppstår det brann. Det blir for mye for den driftige H. P. Jenssen. Han dør samme kveld. Andreas Thyholt var innom H. P. Jenssen tidlig på dagen. Han syntes det luktet brent i huset. Brannen startet i det små som ulmebrann bak pipa i våningshuset.

Thyholtfamilien

De såkalte 30-årene var harde for mange. H. P. Jenssen den tredje døde brått i 1930, og det viste seg at han hadde økonomiske vansker. Enken Maja solgte Medbroen på auksjon, og Erling Thyholt ble 13. mai 1936 den nye eieren av Medbroen, samt gnr. 84, bnr.16 (Østre Medbroen) - for kr 55 000. Erling Thyholt var gift med Marit Mæhla Thyholt, og paret hadde to barn – Andreas og Lisabeth. Marit ble syk og døde like før krigsutbruddet i 1940. Etter hvert giftet Erling seg opp igjen med Julie Schjei.

Andreas Thyholt

Ingeborg Anna Leren Thyholt

Erling Thyholt

Marit Mæhla Thyholt

Erling var sønn av Andreas Thyholt og hans hustru Ingeborg Anna, f. Leren. Andreas var utdannet lærer ved Klæbu seminar og ble senere ordfører i Lånke kommune. Ordførersønnen Erling var utdannet landbrukskandidat og arkitekt, og hadde ikke mange år i forveien slått seg ned på en gård i Skjelstadmark. Her hadde han etablert den første revefarmen nordenfjellske. Revefarmen ble nå flyttet til Medbroen. Revegården lå vest for låven og stabburene, vest for bærhagen. Sølvrevene var importert direkte fra USA, og svært verdifulle. De ble fóret med egg og kalvekjøtt!

Andreas (d. 2008) og Kari Kindem Thyholt

Eier av Medbroen i 2017, Hjørdis Kindem Thyholt

Medbroen under krigen

Da krigen kom i 1940 okkuperte tyskerne Medbroen, og Thyholtfamilien måtte flytte til kontorbygningen på gården. Det var en uhyggelig tid med hakekorset hengende over eiendommen. Sommeren 1992 fikk Thyholtfamilien besøk av Liv og Gunnar Rygh. Gunnar Rygg var pensjonert major fra Luftforsvaret og meget interessert i militær historie. Akkurat denne dagen dukker det plutselig opp en liten, østtysk bil inne på tunet (grensene mellom øst og vest var jo åpnet ikke lenge før dette). Ut av bilen steg det et eldre ektepar. Mannen presenterte seg som Alfred Haussmann fra Chemnitz. Haussmann kunne fortelle at han hadde vært stasjonert på Medbroen som Gefreiter og "skriver". Gunnar Rygh skrev et referat fra påfølgende samtale. Han har senere også lett etter mer informasjon. (Her er det han skrev ned:)

Intervju med tysk flysoldat sommeren 1992 som tilhørte staben til den tyske stasjonssjef på Værnes des 1944- mai 1945: En sommerdag i 1992 besøkte jeg (G. Rygh) mine venner på Medbroen gård ved gamle riksvei 50 i Stjørdal. Like før min ankomst hadde et tysk ektepar ringt på dørklokka og presentert seg for beboerne i hovedbygningen som Alfred Haussmann fra Chemnitz i det tidligere DDR med frue. Haussmann fortalte at han som 19-åring, og alt erfaren soldat, hadde arbeidet for stasjonssjefen på Værnes på hans dagligkontor i annen etasje i hovedbygningen. Han spurte høflig om han kunne få se på det rommet han hadde hatt tilhold i fra desember 1944 til mai 1945. Dette var det store rommet som vender mot sør som var brukt som konferanserom med karter over Europa og Norden. I dag er rommet kontoret til Hjørdis Kindem Thyholt.

Hausmann fortalte at Medbroen gård var benyttet som stabskontor for Fliegerhorst Værnes med 10-11 mann, feltpostkontor og utrykningsplass for det tyske brannvern som hadde ansvar for utrykning til tyske anlegg nord for flyplassen. Stabens personell bodde alle i hovedbygningen. Ved beredskapsalarm kjørte stasjonssjef til sin bunker i sørenden av flyplassen, mens hans stabfolk under øvelser måtte løpe til Sandferhus for å forsterke den daglige operasjonsstaben på flyplassen.

Medbroen har i dag flere virksomheter

Hausmann fortalte at han hadde vært stasjonert i Frankrike inntil den allierte invasjonen i juni 1944, og deretter vært på flere tyske flyplasser til han november 44 ble beordret til Århus i Danmark hvor han fikk vite at han skulle til Norge. Han fikk ordre om å være med en båt fra Århus til Oslo hvor han skulle melde seg for den tyske Fliegerkommando ved Holmenkollen restaurant. Under overfarten i Kattegat ble konvoien angrepet av allierte fly, og båten ble så sterkt skadet at den med nød og neppe kom frem til Oslofjorden. Etter å ha meldt seg for staben for General der Flieger i Oslo, fikk han ny reiseordre til Luftkommandoen i Trondheim (Bellevue restaurant ved sjøflyhavna i Ilsvika). Her var de ikke orientert om hvor han skulle, men etter et par dager fikk han ordre om å melde seg for Fliegerhorst Værnes, oberst Richard von Gattersleben, f. 2. mai 1895. "*Gefreiter Hausmann meldet sich für Dienst*", sa flysoldaten og strakte ut armen i nazihilsen (han var ikke nazist, men partiløs). Dette likte ikke den eldre tyske offiseren. Hilsenen var i og for seg korrekt, da Hitler etter attentatet sommeren 1944 hadde pålagt Wehrmacht å bruke den germanske hilsen. Obersten sa at her i staben hilser vi militært. Etter hvert som Alfred ble kjent med sine soldatkamerater, fikk han vite at obersten ikke var nazist. I februar 1945 ble det sjefsskifte på Værnes, idet obersten var blitt beordret til Berlin. Senere hørte staben ikke mer til von Gattersleben, men det ble sagt at han som flygeroberst hadde beordret flyet til å lande først i Wien i stedet for Berlin, og at han hadde vært i Østerrike til krigens slutt. (Nå er nok ikke dette riktig, siden Gattersleben var født i Hamburg, gift og hadde to barn: Ursula, f. 2. april 1927 og Rolf, f. 24. august 1930).

Den neste sjefen var Oberstleutnant Fritz Benthin, f. 7.februar 1901, som viste seg å være tilhenger av nazihilsenen. Hans operasjonsoffiser var major Wegehaupt fra Dresden som hadde vært i Luftkommandoen i Ilsvika før han kom til Værnes.

I staben befant det seg en Obergefreiter/overskriver fra Polen, som hadde vært flyger i det polske flyvåpen. Han var en humoristisk person som sørget for at de kunne lytte til London og lempe litt på tjenesten som vakter på brua ved Medbroen når kulden vinteren 44/45 slo til som verst. De lekte at de skiftet vakt ved å slå på og av lysene i forlegningen til de rette tidspunkter. Foruten tyske mannskaper, hadde staben en norsk kvinne som sekretær og tolk vis-a-vis de norske myndigheter.

Oberstleutnant Fritz Benthin

Den 5. mai kapitulerte de tyske styrker i Danmark, Nord-Tyskland og Nederland. Norge var nå det eneste landet der tyskerne fremdeles ikke ville gi seg - unntatt visse deler av Bøhmen. Mandag ettermiddag den 7. mai spredte nyheten seg om at Tyskland hadde kapitulert på alle fronter. Kort etter ble en erklæring fra den tyske regjering lest opp av en minister, greve Schwerin von Krosigk, over Flensburg radio, og videresendt over alle norske radiostasjoner. Krigen var slutt.

Stasjonssjefen, Oberstleutnant Benthin, sammenkalte alle tyske soldater som var forlagt på Medbroen gård, til oppstilling foran gårdens flaggstang der det tyske rikskrigsflagget med hakekorset hadde hengt så lenge Fliegerhorst hadde sitt hovedkvarter der. Benthin beordret sine to kontorgefreitere (Hausmann og polakken) som flaggvakter og holdt en kort tale til sine offiserer og mannskaper. Presis kl 15.50 norsk tid ble hakekorset firt. Ifølge Hausmann ble nyheten mottatt med blandede følelser i den tyske flokken. Mange var glade for at krigen var slutt, andre tenkte på de store ødeleggelsene krigen hadde medført på tysk jord og håpet på snarlig gjenforening med familiene. Flere gråt åpenlyst.

Gårdens eier, Erling Thyholt, hadde vært tilstede på gårdsplassen slik at han kunne se den historiske seremoni med flaggfiringen gjennomført av okkupasjonsmaktens representanter. Hausmann mener å huske at de hjalp til med å heise det norske flagget tilhørende Thyholt umiddelbart etter seremonien. Det ble sagt at oberstløytnant Benthin felte tårer da hakekorsflagget ble firt, men Thyholt felte tårer da det norske flagget gikk til topps. Alle var sterkt berørt.

I løpet av mai måned ble besetningen av Luftwaffe nedskåret ved forflytning av alt ledig personell fra Værnes til interneringsleiren på Rinnleiret i Frol. Norske hjemmestyrker fra Trondheim tilhørende gruppen "Polar Bear", som ble ledet av marineløytnant L. Hauge, besatte flyplassen først (*), hvorefter det britiske Royal Air Force overtok stasjonsledelsen med en norsk flykaptein Erling Ulleberg som liaisonoffiser. Senere kom oberstløytnant Thommessen til Værnes og overtok flyplassen fra Royal Air Force. (*: dette må ha vært etter 20. mai, da amerikanerne gjennom NORSO II den datoen demilitariserte de tyske styrker, se side 154).

Hausmann fortalte videre at han flere ganger måtte følge Benthin fra Rinnleiret til Trondheim til konferanser med den allierte sjefen i Trondheim, den britiske brigadegeneral Smith. Det ble kjørt med hvitt flagg på tysk bil til og fra Trondheim. På sensommeren 1945 ble det satt i gang forflytning av tyske soldater til kontinentet. Ikke alle fikk reise hjem til Tyskland, men måtte delta i arbeidsoppdrag for de allierte på den tidligere vestfronten. Hausmann ble værende ett års tid i Frankrike før han kunne reise tilbake til sitt hjem i den sovjetiske okkupasjonssonen i Øst-Tyskland.

Først når jernteppet ble åpnet høsten 1990, kunne borgere av det tidligere DDR tenke på å besøke Vest-Europa som turister. Allerede i 1991 begynte enkelte fra hjembyen Chemnitz å reise til andre vestlige land. Så vel i 1992 og 1993 kan man regne med at større mengder av østtyskere besøkte sine gamle oppholdssteder i Norge.

Medbroen sommeren 1927. Jenssenfamilien på elvebredden

Så langt Gunnar Rygh. Tilbake til andre glimt fra Medbroen under krigen: Etter angrepet på Russland, ble Stjørdal tilført russiske krigsfanger som ble spredt rundt omkring i dalføret på mindre fangeleirer. To av disse var i nærheten av Medbroen: på Tangen og på Kvithammer. Hver dag kom det et stort følge russiske fanger som ble tvunget til å arbeide i bilverkstedene som tyskerne opprettet på gården. Det ble en vanskelig tid for Erling Thyholt. Begrensninger ble gjort på alt, og de måtte hele tiden passe på hva de sa og gjorde med det tyske nærværet på gården. Sønnen Andreas Thyholt ble mistenkt for å ha hjulpet noen av russerne å rømme. Han måtte flykte til Sverige og ble med i de norske politistyrkene. I 1945 var han med norske tropper ned gjennom Nord-Norge under frigjøringen.

Okkupasjonsmakten var «godt forberedt» da den kom til Norge. I årene før krigsutbruddet var det hektisk aktivitet med tyske «turister» og «kunstnere» som fotograferte og skisserte flittig. Ved Medbroen satt det en tysk «kunstner» og malte sommeren 1936. Broer og jernbane var selvsagt interessante motiv. Medbroen gård ble tidlig kartlagt, og «kunstneren» var ikke snauere enn at han ringte på døra og spurte om Erling og Marit ville kjøpe en akvarell av ham. Så ble han sikkert budt inn på kaffe og vist rundt i hovedbygningen og kanskje også på

Malt av en tysk «kunstner» før krigen

gården, slik skikken var. 40 kroner kostet bildet. Medbroen ble okkupert samtidig med Værnes den 10. april. Tyskerne visste allerede veien til gårds.

Oddvar Forbord, f. 14. januar 1940, forteller at hans far var forpakter av Medbroen fra 1938 til 1943. Oddvar husker godt oppover oppveksten hvordan faren fortalte om da tyskerne kom oppover fra Sutterøya og ganske så raskt la beslag på Medbroen. Se *Stjørdalens krønike*, bind 14, side 141 og 156. Likeledes om den store aktiviteten som ble styrt fra nettopp Medbroen av en høyere offiser. Da okkupanten kom den 10. april i 1940, ble de "tatt imot" av Helge Sørmo, som var dreng på gården. Forbord senior var ikke til stede. Han var på nøytralitetsvakt på Rinnleiret. Straks etter at Hegra festning ble forskanset, forsøkte Forbord og et par andre å ta seg mot Hegra, men måtte gjøre helomvending nord av Hofstadvollen. De valgte da å sette kursen vestover, og i vakkert måneskinn gikk de på ski over Ausetvatnet og hjem til Forbord østre. Her grov de ned uniformen og våpen. Disse ble kort tid etterpå gravd opp igjen av hirden. Noen hadde tystet. Forbord uttrykte senere det vanskelige i å være forpakter disse årene. En følte en jobbet for tyskerne. Men slik var det selvsagt ikke, jorda måtte kultiveres uansett.

Tidligere glassmester Per Øyan fortalte at han og familien bodde et par år på Medbroen under krigen - i 2. etg på Forpakterboligen. Han husker godt et par av de tyske soldatene – to unge gutter som het Albert og Fritz. De var greie mot barna, og Per fikk sitte på med dem da de prøvekjørte beltevogn og andre tyske farkoster som sto parkert i uthusene på gården. Soldatene hadde hjemlengsel, og mor Øyan syntes synd på dem. Det hendte derfor at de ble bedt på kveldsmat oppe hos Øyan-familien. En kveld gikk det tungt i trappa opp til leiligheten, og inn kom Albert. Han gråt og fortalte at han var kommandert til østfronten. «*Krieg ist nicht gut!*», sa han. Familien hørte aldri mer fra ham, så sannsynligvis ble han en av de som ble drept på østfronten.

Per Øyan fortalte også at da engelskmennene forsøkte å bombe Tirpiz i Åsenfjorden i april 1942, sto han nede i 1. etg. hos forpakter Forbord og så på luftkrigen som pågikk. Ute på Vikanlandet var det luftvernartilleri, og det skjøt et engelsk fly i brann. Det kom seilende over himmelen forbi Medbroen og falt ned i Forradalen. (Havaristedet er ikke riktig).

Arne Folvik har fortalt at tyskerne hadde fullt av tyske biler oppstilt på Medbroen under krigen. *Herrefolket* hadde luftartilleri flere steder rundt gården. Mye av dette ble liggende igjen som skrot, men Andreas Thyholt gravde det etter hvert ned. Hjørdis fant en gang ei blikkeske med ei nål i under gulvet i det gamle pakkhuset, som siden ble revet. Dette var nok noe de russiske fangene hadde laget, for å selge og/eller bytte til seg mat. Det var fangeleir for russiske fanger på Tangen, hvor husene fra tegleverket ble omgjort til fangebrakker, samt på Kvithammer. Arne Folvik og noen andre hadde lært litt engelsk og noe tysk på realskolen. Og da russerne kunne litt tysk, ble det etter freden til at disse guttungene fungerte litt som tolker.

Inne på Medbroen hadde den tyske obersten et modellbord som viste hvor frontene sto i Europa, med ulike figurer som blant annet små krigsskip. Både bordet og båtene ble senket i elva etter krigen. Arne Folvik fisket opp flere av båtene som han ga til Arnt Enge. En Sveberg skal visstnok ha slike båter i dag!

I juni 1945, straks etter frigjøringen, kom to unge og energiske par til Medbroen som forpaktere. Det var Solveig Kvamme & Kåre Reitan, og Lina & Bjarne Juberg. Alle fra Frosta. Sistnevnte par var gift og hadde ei datter, Oddlaug, på to år. Kåre og Lina var søsken. Solveig & Kåre var ikke gift. "*Vi syndet - var visstnok langt foran vår tid,*" forteller Solveig (95). De giftet seg i 1946. Disse to parene bodde i 1. etg i tverrhuset mot nord (forpakterbolien), hvor de delte kjøkken og husholding. I 2. etg. i samme huset bodde familien Movold. Movold var røkter av revefarmen bak fjøset. I småhuset ved siden av der igjen bodde familien Kjelstad. Han kom fra Hegra og var lærer. I hovedbygning bodde familien Erling Thyholt i 1. etg., og i 2. etg. bodde prost Hoem. Gården var en liten landsby.

Solveig Kvamme Reitan

Da frostingene kom, var det ingenting igjen av tyskerne, verken på gården eller i umiddelbar nærhet. Våronna var unnagjort og gården var på 300 mål. Ved siden av ren melkeproduksjon, med dertil høyyonn (hesjing) halve sommeren, hadde de en nepeåker inntil riksveg 50. Her vokste det så store neper at de klarte omtrent ikke å løfte dem, men veltet de over på siden. Dette la forbipasserende merke til. "*Nepene på Medbroen ble kjente*", forteller Solveig. Solveig og Kåre flyttet tilbake til Frosta og overtok på Reitan i 1948. Det er fra denne plassen at Reitanfamilien på Haraldreina stammer fra (Karsten, Tor Jakob etc.). Solveig forteller at de flere ganger sykle fra Frosta til Haraldreina for å besøke slekta på Mælesnes. Den gangen gikk det båt (Lagatun) fra Frosta til Skatval.

Den 3. mai 1946 døde Erling Thyholt. Hjemmelsoverføringen skjer til sønnen, stud.tekn Andreas Thyholt og lærerinne Lisabet Thyholt 3. oktober 1946, som eneste myndige og selvskiftende arvinger. Skinnproduksjonen ble ulønnsom etter krigen, så denne ble lagt ned. Det var behov for å hente penger utenfra til å få skikk på gården igjen etter tyskerne. Andreas Thyholt var utdannet sivilingeniør og fikk mye å gjøre etter krigen. Blant annet var han med på gjenreisningen av Steinkjer. Senere kom hans arkitektkone Kari Kindem til gården. Sammen utgjorde de et godt team og står for flere tidlige merkebygg på Stjørdal, blant annet Terrassehusene. Av praktiske grunner ble gården bortforpaktet, blant annet til Randlifamilien, som drev gården i nærmere 40 år. Andreas giftet seg med Kari Kindem i 1958, og de fikk tre døtre: Hjørdis, Marit og Kari. I 1988 ble Medbroen solgt til eldste datter, Hjørdis, som er

nåværende eier. Hun er utdannet sivilagronom ved Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU).

Ca. 1957

Bakerst: Kari Movold

3. rekke: Kristin Randli, Britt Uglem og ukjent

2. rekke: Dag Stokke, Marit Schønberg, Trond Stokke, Greta Randli og Kari Schønberg

1. rekke: Kåre Lyder Movold, Håkon Stokke, Ole Andreas Randli og Tore Schønberg

Medbroen drives nå (2017) av familien Thyholt som i dag består av sterke kvinner i tre generasjoner. Gården har 250 daa dyrket jord som stort sett benyttes til kornproduksjon. Jordbruksarealet er bortforpaktet i dag. Medbroen har en del leiligheter og en enebolig til utleie i tillegg til moderne kontorlokaler i driftsbygningen.

Stjørdal ble etter hvert en liten by, og ordinær landbruksdrift med tradisjonelle husdyr ble noe problematisk midt oppe i et stort publikum. Medbroen ble derfor dreid mer i retning "bynært landbruk" da ridesenteret så dagens lys i 1989. Publikum ble med dette gjort til en ressurs for gården.

Stall Medbroen hadde opprinnelig plass for 22 private hester og ponnier for stjørdalinger som har hest som hobby og fritidssysselet. Antallet er redusert noe senere. Rideanlegget inneholder alt du trenger for å drive aktivt med hest: utendørs ridebane, ridehall, vaskespilt og store luftegårder. Stallen ligger midt i Stjørdal sentrum, men det finnes mange fine muligheter for korte og lange turer både langs sjøen, langs grusveier og oppe i marka. Om vinteren er det faktisk greit å kunne ta hesten ut på en kort tur under gatelysene - og vinteren byr også på en fantastisk mulighet til å ri i fjæra på badestranden i Stjørdal.

I 2007 etablerte Hjørdis Medbroen Drift AS. Selskapet utvikler og driver Medbroen og har i 2017 ca. 20 ansatte. Gården er under stadig utvikling, og arkitektmor Kari bidrar med nye planer for gårdens bygninger. Wilde H. Thyholt er ny odelsdatter og 4. generasjon Thyholt på

gården. Hun er på full fart inn i gårdsdriften. Med sin økonomibakgrunn vil hun gi en verdifull fortsettelse på Medbroens lange historie.

Hjørdis etablerte gårdsbarnehage i 2011. Medbroen Gårdsbarnehage gir plass for stjørdalsbarn i alderen 0-6 år. Barnehagen holder til i moderne og flotte lokaler i driftsbygningen, spesialdesignet for gårdsbarn med snekkerbod, planterom, egen scene mv. Stallen har en egen avdeling for barnehagen med en rekke dyr: ponnier, griser, sauer, høns, kaniner, katter mv.

Den mest spennende ressursen Medbroen har å by barna på, er likevel gårdens egen historie. Den er også Stjørdals historie på mange måter, og tjener til å bygge barnas identitet som stjørdalinger. Det blir mange stunder med spennende fortellinger for små ører!

1947

*F.v: Oddlaug Juberg (nå Kvamme), Kåre Lyder Movold, Kari Movold
og datteren til familien Kjelstad*

Medbroen har gjennom flere hundre år vært et lite høvdingsete, på linje med noen av gårdene øst for Stjørdal sentrum. Flere av disse gårdene knyttet allianser. Pr. 2017 snakker myndighetene om industrielle gårder, et industrielt landbruk. Medbroen har vært under det begrepet i mangfoldige generasjoner. Medbroen har utviklet kombinasjoner, tatt i bruk nyskapning og utviklet seg med tiden, men aldri gitt avkall på det primære. Våre reserver og vår garanti ligger der. Flere gårder har på et vis blitt lagt ned, men de er ikke direkte forsvunnet. Det bor noen der. Men samfunnets omstilling har gjort det vanskelig å leve av bare en jordlapp, nødvendig inntenkt har blitt hentet utenfra. Medbroen ikke et unntak. Men den vakre plassen ved Gråelva har klart noe som svært få klarer, nemlig å skape liv og virke

Medbroen sett fra øst en vakker vinterdag

på gården. Det hadde vært lett vint for Thyholtfamilien å legge alt til sides, ta seg en jobb, for eksempel i det offentlige, bli A4-mennesker, få seg en leilighet, et funkishus etc. Men slik tenker ikke de beste av de beste, de som har en kraft som kalles ære gjennom vilje og stolthet. De som vil redde landet når det blir dårlige tider. Denne kraften sitter i veggene på Medbroen, gjennom disse tre nåværende generasjoner. Det er en utfordring i seg selv å bo og leve i det ærverdige våningshuset på Medbroen. Ingen lever av gamle hus. Men landet dør uten dem. Derfor har politikerne og alle vi andre et ansvar for å støtte opp.

***Tre sterke kvinner i tre generasjoner på Medbroen, onsdag 12. oktober 2016
F.v Wilde Holthe Thyholt, Kari Kindem Thyholt og Hjørdis Kindem Thyholt***

Anne Helena Schultz, søstrene Lund og nå våre tre sterke kvinner på Medbroen. Alle med en fellesnevner: *visjonen om at det nytter*. De måler ikke dybden i Gråelva med begge beina samtidig. De vil ikke drukne i politiske og byråkratiske hinder. De ulike familiene og eierne av Medbroen har klart å se videre, se muligheter. Medbroen har i dag solide anker gjennom sine agronomiske og arkitektoniske utdanninger og visjoner. Medbroen har sjel, stedet puster og våre hjerter banker litt ekstra når vi passerer stedet. Vår hjerne forteller oss ikke bare om historikk og vår kulturarv. Den forteller oss om vilje, nyskapning og ikke minst selvstendighet. Begrep som utstråler *verdighet*.